

**ERZURUM'DA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN
MESLEKİ DERNEKLERE BAKIŞ AÇILARI**

Şeyda MEMİŞ

Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ

Yüksek Lisans Tezi-2018

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ERZURUM'DA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN MESLEKİ
DERNEKLERE BAKIŞ AÇILARI**

Şeyda MEMİŞ

**Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ**

**ERZURUM
2018**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİKTE YÖNETİM ANABİLİM DALI

ERZURUM'DA ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN MESLEKİ
DERNEKLERE BAKIŞ AÇILARI

Şeyda MEMİŞ

Tez Savunma Tarihi : 09.02.2018

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Arzu Kader HARMANCI SEREN

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Aslı SİS ÇELİK

Onay

Bu çalışma yukarıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Duygu ARIKAN
Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi
Erzurum-2018

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
SİMGELER VE KISALTMALAR	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VII
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. Mesleki Örgütlenme	3
2.2. Mesleki Örgütlenmenin Önemi ve Yararları	3
2.3. Mesleki Örgütler İçinde Derneklerin Yeri Ve Amaçları	3
2.4. Hemşirelikte Mesleki Örgütlenme.....	5
2.5. Uluslararası Alanda Hemşirelikte Örgütlenme.....	8
3. MATERYAL VE METOT.....	10
3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü	10
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	10
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	10
3.4. Veri Toplama Aracı	11
3.5. Verilerin Toplanması	12
3.6. Verilerin Değerlendirilmesi	12
3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri	12
3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlü Yönleri	12
4. BULGULAR.....	13
5. TARTIŞMA.....	20
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	26

KAYNAKLAR	28
EKLER	32
EK-1. ÖZGEÇMİŞ	32
EK-2. ANKET FORMU	33
EK-3. ETİK KURUL ONAY FORMU	36
EK-4. KURUM İZİNİ I.....	37
EK-5. KURUM İZİNİ II	38
EK 6. TEZ BAŞLIĞI DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ.....	39

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, sabır, hoşgörü ve özveriyle bana her zaman destek olan çok değerli hocam Sayın Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ'a, tez jürimdeki hocalarım Sayın Yrd. Doç. Dr. Arzu Kader HARMANCI SEREN'e ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Aslı SİS ÇELİK'e, lisans eğitimim boyunca ve sonraki dönemde desteklerini esirgemeyen hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Rabia SAĞLAM AKSÜT'e, yüksek lisans eğitimim süresince üzerimde emeği geçen tüm hocalarıma, yüksek lisans eğitim sürecim boyunca destek olan arkadaşlarım Sn. Arş. Gör. Ayşegül SARIOĞLU KEMER'e, Elif KILIÇ GÜNER'e, eğitim ve çalışma hayatım boyunca yanımda olan annem, babam ve kardeşlerime, eşim Dr. Ufuk MEMİŞ'e, hemşire olmanın zorluğunu, keyfini, heyecanını ve ayrıcalığını birlikte paylaştığım tüm hemşire arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Şeyda MEMİŞ

ÖZET

Erzurum'da Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları

Amaç: Bu araştırma Erzurum'da çalışan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Materyal ve Metot: Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda yapılmıştır. Araştırma, Mart 2015 – Şubat 2018 tarihleri arasında Erzurum il merkezinde bulunan 4 hastanede çalışan 550 hemşire ile yürütülmüştür. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Veri toplamadan önce araştırmanın yürütüldüğü kurumdan etik kurul onayı ve veri toplanan hastanelerden kurum izinleri alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda hemşirelerin güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu ancak meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündükleri, çeşitli nedenlerle herhangi bir mesleki derneğe üye olmamakla birlikte mesleki derneklerin mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını, birlik ve beraberlik kazandırdığını ve mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin yarıya yakınının mevcut mesleki derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde, profesyonelleşme sürecinde ve mesleki bilinçlenmede etkili olmadıklarını düşündükleri, güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki organizasyon çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündükleri saptanmıştır. Bununla birlikte mesleki derneklerden maddi ve manevi haklarının savunulmasını, mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını, mesleki sorunların çözülmesini, mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını, ve mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın arttırılmasını bekledikleri belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere bakış açılarının olumlu olmasına rağmen çeşitli nedenlerle mesleki derneklere katılım oranının istenilen düzeyde olmadığı ve mesleki derneklerden çeşitli beklentilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, mesleki dernekler, mesleki örgütlenme

ABSTRACT

Views of the Nurses Working in Erzurum on Professional Associations

Aim: This research was carried out to determine the views of the nurses working in Erzurum on professional associations.

Materials and methods: A survey was carried out in a descriptive and cross-sectional design. The survey was conducted with 550 nurses working in 4 hospitals in the center of Erzurum between March 2015 and February 2018. A survey form developed by the researchers was used to collect the research data. Before the data collection, institutional approval was obtained from the ethics committee in the institution where the research was conducted and from the hospitals where data were collected. Descriptive statistical methods were used in the evaluation of the data.

Results: As a result of the evaluation of research data, nurses think that a strong vocational foundation is necessary but that they do not have a vocational association and that vocational associations provide professional development, professionalism, unity and professional knowledge It has been identified. It has also been determined that close to half of the nurses think that a strong professional association should be formed under the framework of a new professional organization, where the current professional associations think that professional problems are not effective in the solution process, professionalization process and professional awareness. However, it has been determined that professional associations are expected to defend their financial and moral rights, to ensure professional unity, solidarity and development, to solve professional problems, to provide professional professionalism, and to increase professional identity and respect.

Conclusion: As a result of the research, it was found out that the participation rates of vocational associations for various reasons were not at desired level and various expectations from vocational associations were found although the views of nurses were generally positive for vocational associations.

Key Words: Nursing, Professional Associations, Occupational Organizations

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ANA	: American Nurses Association (Amerikan Hemşireler Birliği)
AÖF	: Açık Öğretim Fakültesi
ICN	: International Council of Nurses (Uluslararası Hemşireler Konseyi)
NLN	: National League for Nursing (Ulusal Hemşirelik Ligi)
SB	: Sağlık Bakanlığı
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences
THD	: Türk Hemşireler Derneği
WHO	: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
UN	: United Nations (Birleşmiş Milletler)
UNICEF	: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekil No

Sayfa No

Şekil 3.1. Evren ve örneklem diyagramı 11

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı	13
Tablo 4.2. Hemşirelerin Genel Olarak Mesleki Derneklere Yönelik Görüşlerinin Dağılımı	14
Tablo 4.3. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Üyelik Durumlarının Dağılımı	15
Tablo 4.4. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Üye Olmama Nedenlerinin Dağılımı	15
Tablo 4.5. Hemşirelerin, Mesleki Derneklere Üye Olmaya Yönelten Nedenlere Yönelik Görüşlerinin Dağılımı	16
Tablo 4.6. Hemşirelerin, Mesleki Derneklerin Etkisine Yönelik Görüşleri ve Nedenlerinin Dağılımı	18
Tablo 4.7. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Yönelik Önerileri ve Beklentilerinin Dağılımı	19

1. GİRİŞ

Meslek, belli bir eğitim sonucunda kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, bireylere veya topluluklara yararlı hizmet ya da mal üretmek, karşılığında para elde etmek için yapılan, kuralları belirlenmiş bir işdir.¹

Mesleki organizasyonlar ise, belli bir meslekte mesleki uygulama standartlarını geliştiren, meslek mensuplarını bir araya toplayan, meslek mensuplarını kontrol eden, yaptıklarını denetleyen, mesleği ve meslek mensuplarını yasalarla tanımlayan, mesleğin gelişimine ve meslek mensuplarının profesyonelleşmesine katkı sağlayan, mesleki bilgi birikiminin artırılmasında ve meslek mensuplarının mezuniyet sonrası eğitim sürecinde yer alan, mensuplarının ve mensuplarının yaptığı işten etkilenenlerin çıkarlarını koruyan organizasyonlar olarak tarif edilmektedirler.² Her meslek grubunun hem kendisini temsil eden liderlere hem de güçlü mesleki organizasyonlara gereksinimi vardır.

Mesleki organizasyonların (birlik, dernek, sendika vb.) amacı meslek üyelerinin mesleki ve eğitimsel gelişimlerini sağlayarak topluma daha iyi bir hizmet sunmak ve mesleki standartların geliştirilmesini sağlamaktır. Mesleki organizasyonlar, bu amaçlarını ancak mesleğe mensup tüm üyeleri temsil ederek iyi bir şekilde gerçekleştirebilirler.

Hemşirelik alanında da birçok mesleki organizasyon bulunmakla birlikte hemşirelerin bu organizasyonlara çok fazla katılmadıkları bilinen bir gerçektir. Yapılan çalışmalarda da hemşirelerin mesleki organizasyonlara üye olma oranlarının düşük olduğu belirtilmektedir.³⁻⁵ Bu durum hemşirelik mesleğinin güçlenmesi ve otonomisini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle hemşirelik mesleğinin gelişmesinde söz sahibi olabilmek, mesleğin ve mesleki organizasyonların gücünü ve etkinliğini artırmak, meslekleşme sürecini hızlandırmak ve mesleğin karşı karşıya geldiği sorunlarla etkili bir şekilde başa çıkabilmek için hemşirelerin mesleki organizasyonlara aktif bir şekilde

katılım göstermesi gerekmektedir.⁵⁻⁷

Erzurum'da çalışan hemşirelerin de mesleki organizasyonlara katılmada isteksiz davrandıkları gözlenmektedir. Ancak Erzurum'da çalışan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını ortaya koyan bir araştırmaya rastlanmaması bu çalışmanın planlanmasında etkili olmuştur.

Bu araştırma hemşirelerin mesleki organizasyonlara bakış açılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Mesleki Örgütlenme

Modern bir toplumda bireyler aynı siyasal, ekonomik ya da mesleki amaçlar için bir araya gelip örgütlenme yoluna giderek mesleki dernekler, sendikal organizasyonlar, klüpler vb. örgütler oluşturmaktadırlar.

Örgütlenme, birey ya da kuruluşların ortak bir amaç ya da eylemi gerçekleştirmek için bir araya gelmesidir. Mesleki örgütlenme ise bir mesleğe mensup kişilerin meslek çıkarları doğrultusunda bir araya gelerek bir organizasyon çatısı altında birleşmeleridir. Bu organizasyonlar dernek, birlik, oda, vb. şekilde görülebilmektedir.⁸

2.2. Mesleki Örgütlenmenin Önemi ve Yararları

Bir mesleğin “profesyonel” bir meslek olarak kabul edilebilmesinin koşullarından biri olan “mesleki bir örgüte sahip olma” mesleklerin ilerlemesi, mesleki çıkarların korunması, üyelerin mesleki haklarının savunulması açısından önemli ve kaçınılmaz bir güç olarak kabul edilmektedir.⁸

2.3. Mesleki Örgütler İçinde Derneklerin Yeri Ve Amaçları

Mesleki örgütlenmeler içinde en önemli organizasyonlardan biri de derneklerdir. Dernekler, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere en az 7 gerçek veya tüzel kişinin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. 5253 Sayılı Dernekler Kanunu hükümlerine göre kurulan her derneğin kendine ait bir tüzüğü bulunur. Dernekler, amaçlarını gerçekleştirmek için, kendi tüzüğünde belirtilen çalışma konuları ve biçimleri doğrultusunda faaliyet gösterirler.⁹

Mesleki dernekler de varoluş amaçlarına uygun olarak mesleki yayın organı çıkarma, meslek üyelerinin sürekli eğitimlerine katkıda bulunma, sertifika eğitimleri düzenleme, meslek üyeleri arasında iletişim ve paylaşım ağı oluşturma, mesleki

konularda yetkili birim ya da kişilere görüş bildirme, mesleki hak ve çıkarları savunma, mesleki etik kuralları belirleme, mesleki özerkliği sağlama vb. birçok konuda işlev görürler.¹⁰ Bu işlevler aşağıda belirtilmiştir.

Meslek üyelerinin niteliğini belirlemek: Mesleki derneklerin, temsil ettikleri mesleğin üyelerinin sahip olması gereken nitelikleri belirleme, bu kriterlere uyan kişileri üye olarak kabul etme ve kriterleri taşımayanları ise meslek üyelerinden ayırt etme gibi işlevleri vardır. Bu nedenle bir derneğe üye olabilmek için o nitelikleri sağlamak gerekir. Bu nitelikler mesleki dernekler arasında farklılık gösterebilir.

Örneğin; hemşireliğin en gelişmiş olduğu ülke olarak ifade edilen Amerika Birleşik Devletleri'nde Amerikan Hemşireler Birliği'ne (American Nurses Association-ANA) üye olmak için lisans mezunu olmak ve çalışma izni almak gerekmektedir. Hemşirelik okulu ya da fakültesi mezunu hemşireler eyalet hemşirelik sınavında başarılı olduktan sonra bu derneğe üye olabilmektedir. Ülkemizde ise Türk Hemşireler Derneği (THD)'ne eğitim düzeyi farkı gözetilmeksizin hemşire unvanı alan kişiler üye olabilmektedir.

Mesleki standardizasyonu sağlamak: Derneklerin görevleri arasında meslek okullarını belirli bir zaman aralığında denetleyerek eğitim standartlarına uyup uymadıkları konusunda kontrol etmek de bulunmaktadır. ABD'de Amerikan Ulusal Hemşirelik Ligi (National League for Nursing -NLN), hemşirelerin eğitim müfredatı, eğitimin uygunluğu, kalitesinin yükseltilmesi ve bunun izlenmesi amacıyla bazı ölçütler belirlemiştir. Bunun yanı sıra okulları denetleyip belirlenen standartlara uymayan okulların “onaylanmış hemşirelik okulları” listesinden çıkmalarını da sağlayabilmektedir. Bu durum hem dergilerde yayınlanarak duyurulmakta hem de okullara haber verilerek bildirilmektedir.¹⁰ Ülkemizde mesleğin temel derneği olan Türk Hemşireler Derneği'nin böyle bir işlevi yoktur. Bu işlev “Hemşirelik Eğitim

Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği” tarafından yerine getirilmekte ve hemşirelik eğitimi ile ilgili standartlar belirlenmekte, hemşirelik lisans eğitimi veren okullar bu standartlara uygunluk konusunda denetlenerek akreditasyon belgesi verilmektedir.¹¹

Mesleğin saygınlığını arttırmak: Mesleki derneklerin amaçlarından biri de mesleki saygınlığı artırmaktır. Uluslararası mesleki organizasyonlardan biri olan Uluslararası Hemşireler Konseyi'nin (International Council of Nurses - ICN) kurulma nedenlerinden biri de hemşirelik mesleğinin saygınlığını dünya çapında sağlamaktır.¹² Ulusal mesleki derneğimiz olan THD'nin amaçlarından biri de mesleğin onurunu korumaktır.¹³

Mesleki Kuralları ve Uygulama İlkelerini belirlemek: Meslek dernekleri üyelerini meslekle ilgili belirledikleri etik kurallara ve uygulama ilkelerine göre çalışmaya yöneltmektedir. Örneğin; uluslararası mesleki organizasyonumuz olan ICN tarafından ilk kez 1953'de hemşirelik etik kodları ortaya konmuş ve en son 2012'de güncellenmiştir.¹⁴ ICN'nin etik kodları tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de benimsenmekte olup THD de bu kodlar doğrultusunda 2009 yılında ülkemizde “ Hemşireler İçin Etik İlke ve Sorumluluklar”ı ortaya koymuştur.¹⁵

2.4. Hemşirelikte Mesleki Örgütlenme

Hemşirelerin her alanda güçlenmesinin en iyi yolu, belirli amaçlara ulaşmak için birlikte hareket edebilmeleridir. Ancak ülkemizde hemşireler, birlikte değil birbirleri ile rekabet eden ayrı gruplar olarak hareket etmektedirler. Hemşirelikte meslek bilincinin yeteri kadar gelişmemesinden dolayı, hemşirelikte örgütlenmenin küçük gruplar halinde olduğu, bu küçük grupların da istenilen düzeyde etkili olamadığı görülmektedir.⁴

Hemşirelik mesleğinin en büyük güç kaynaklarından biri de profesyonel bir meslek örgütünün olmasıdır. Hemşirelerin çoğu bu konuda aynı fikirde olmakla birlikte

hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde mesleki organizasyonlara katılım oranı oldukça düşüktür. ^{9,16-22} Özellikle ülkemizde yetki gücü daha fazla olan “birlik” düzeyinde bir hemşirelik meslek örgütünün olmaması da bu durumun ortaya çıkmasında rol oynamaktadır. Varolan mesleki derneklere katılım oranının az olması hemşirelerde birlikte hareket etme bilincinin düşük düzeyde olduğunu göstermekte ve hemşirelerin etkili bir güç oluşturmasını engellemektedir. ²³⁻²⁶

Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda hemşirelerin mesleki derneklere üye olmayı istediği ¹⁸, derneklerin bir mesleğin gelişiminde etkili olduğunu düşündükleri ²⁷ ancak çeşitli nedenlerle ağırlıklı olarak mevcut derneklere karşı edindikleri olumsuz izlenimler nedeniyle üye olmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte henüz mesleki eğitimini tamamlamamış hemşirelik öğrencilerinin örgütlenme konusunda zayıf bir bilince sahip oldukları da görülmektedir. ²⁶

Oysa günümüzde hemşirelik mesleği ile ilgili olarak genel ve özel amaçlar ile kurulmuş çok sayıda dernek bulunmaktadır. Bu dernekler;

1. Türk Hemşireler Derneği (20 ilde şubesi bulunmaktadır)
2. Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği
3. Yönetici Hemşireler Derneği
4. Acil Hemşireleri Derneği
5. Hemşirelik Eğitimi Derneği
6. Kadın Sağlığı Hemşireliği Derneği
7. Psikiyatri Hemşireleri Derneği
8. Onkoloji Hemşireliği Derneği
9. Yara, Ostomi, İnkontinans Hemşireleri Derneği
10. Üroloji Hemşireleri Derneği
11. Hemşirelik Araştırma ve Geliştirme Derneği

12. Gastroenteroloji Hemşireleri Derneği
13. Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği
14. Kalp Damar Cerrahisi Hemşireliği Derneği
15. Kemik İliği Nakli Hemşireliği Derneği
16. Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği
17. Türk Nefroloji, Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireleri Derneği
18. Türk Ostomi Cerrahi Derneği
19. Türk Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği
20. Üreme Sağlığı ve İnfertilite Hemşireliği Derneği
21. Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulunu Geliştirme Derneği
22. Kızılay Özel Hemşirelik Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneği
23. Marmara Üniversitesi Hemşirelik Eğitimi ve Hizmet Destek Derneği
24. İstanbul Üniversitesi Tıp Eğitim Hastanesi Hemşireleri Derneği
25. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi Hemşireleri Derneği
26. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Mezunları Derneği
27. İç Hastalıkları Hemşireliği Derneği
28. Diyabet Hemşireliği Derneği
29. Çocuk Hemşireliği Derneği
30. Nöroşiruji Hemşireleri Derneği
31. Nöroloji Hemşireliği Derneği
32. Neonatoloji Hemşireliği Derneği
33. Ortopedi ve Travmatoloji Hemşireleri Derneği
34. İş Sağlığı Hemşireliği Derneği
35. Geriatri Hemşireliği Derneği
36. Halk Sağlığı Hemşireliği Derneği

37. İnovatif Hemşirelik Derneği
38. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulunu Koruma Derneği
39. Çocuk Cerrahisi Hemşireleri Derneği
40. Kültürlerarası Hemşirelik Derneği
41. Hacettepe Lisans ve Lisansüstü Mezunları Derneği
42. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Mezunları Derneği şeklinde sıralanabilir.^{28,29}

Bu derneklerden en köklü ve en genel kapsayıcı olanı ise Türk Hemşireler Derneği'dir. Hemşirelikte ilk mesleki örgüt "Türk Hastabakıcılar Cemiyeti" adı altında 23.8.1933 tarihinde gönüllü hemşireler tarafından kurulmuştur. Bu cemiyet 1943 yılında yeniden yapılandırılmış ve adı Türk Hemşireler Derneği olarak değiştirilmiştir. 1949 yılında Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN)'ne üye olan Türk Hemşireler Derneği'nin amacı "Hemşirelik mesleğinin toplum yararına üst düzeyde nitelikli ve güvenilir hizmet verecek özerk bir sağlık mesleği olması için çalışmak"tır.^{30,31}

Profesyonel bir meslek örgütü olan derneklerin değişim yaratabilmesi için tüm meslek üyelerini ortak amaçlar doğrultusunda bir araya getirebilmesi ve mesleki faaliyetlerini daha etkili bir şekilde gerçekleştirmesi gerekir. Bunun için de bu faaliyetleri gerçekleştirebilecek hemşire liderlere gereksinim duyulmaktadır.²⁴⁻²⁶

2.5. Uluslararası Alanda Hemşirelikte Örgütlenme

Modern anlamda hemşireliğin doğuşu ile birlikte ilk hemşirelik derneği 1887'de İngiltere'de Mrs. Ethel Bedford Fnewick ve arkadaşları tarafından "İngiliz Hemşireleri Cemiyeti" adı altında kurulmuştur. Daha sonraları 1897 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) kurulmuştur. İlerleyen yıllarda da özellikle İngiltere, ABD, Kanada gibi hemşireliğin geliştiği ülkelerde hemşirelik alanındaki mesleki örgütlerin sayısında artış yaşanmıştır. Örneğin ABD'de elliye yakın

eyalette 54 federal ve 13 resmi mesleki örgüt bulunmaktadır. Bu örgütler içinde ICN'e tek kayıtlı dernek ANA'dır.

Dünya çapında ise 130 ülkenin hemşirelik birliklerinin ya da derneklerinin üye olduğu ICN, hemşireler tarafından 1899'da Cenevre'de kurulmuş ve halen hemşireler tarafından yönetilmektedir.³²

ICN dünyada sağlık meslek dernekleri arasında ilk kurulan ve en kapsamlı kuruluştur. ICN'in amacı dünya çapında daha etkili sağlık politikalarının oluşturulmasını, hemşirelik bilgilerinin ilerlemesini, saygın bir hemşirelik mesleğinin var olmasını, yetkin, memnun bir hemşirelik iş gücünün varolmasını ve kaliteli hemşirelik bakımını sağlamak için çalışmaktadır.³²

ICN, uluslararası düzeyde mesleki bir bilimsel yayın organı olan "International Nursing Review" dergisini çıkarmakta; Birleşmiş Milletler (UN), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) gibi diğer uluslararası kuruluşlarla da işbirliği içinde çalışmaktadır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırma Erzurum’da çalışan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını tespit etmek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

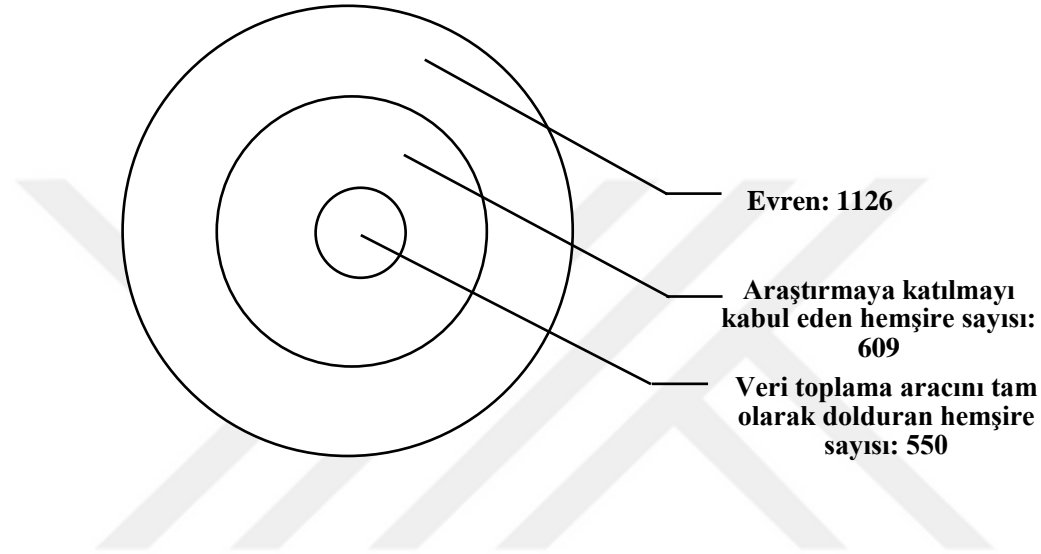
Araştırma, Mart 2015 – Şubat 2018 tarihleri arasında Erzurum il merkezinde bulunan ve genel tanı, tedavi ve bakım hizmetleri verilen 4 kamu hastanesinde çalışan hemşireler üzerinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamına alınan hastanelerden;

- Atatürk Üniversitesi’ne bağlı olan Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, 1400 yataklı olup verilerin toplandığı tarihler arasında 466 hemşire görev yapmaktaydı.
- Erzurum Kamu Hastaneleri Birliği’ne bağlı olan Palandöken Devlet Hastanesi, 220 yataklı olup araştırma verilerinin toplandığı tarihler arasında 100 hemşire görev yapmaktaydı.
- Erzurum Kamu Hastaneleri Birliği’ne bağlı olan Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 980 yataklı olup verilerin toplandığı tarihler arasında 510 hemşire görev yapmaktaydı.
- Erzurum Kamu Hastaneleri Birliği’ne bağlı Nenehatun Kadın Doğum Hastanesi ise 80 yataklı olup araştırma verilerinin toplandığı tarihler arasında 50 hemşire görev yapmaktaydı.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, araştırma kapsamına alınan hastanelerde çalışan tüm hemşireler (N=1126 hemşire) oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimi yapılmadan araştırmanın yapıldığı dönemde ulaşılabilen, izinli, raporlu vb. olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden (n=609) tüm hemşireler araştırma kapsamına alınmıştır. Atatürk

Üniversitesi'ne bağlı Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi'nden 241, Palandöken Devlet Hastanesi'nden 60, Nenehatun Kadın Doğum Hastanesi'nden 36, Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden 213 hemşire olmak üzere toplam 550 hemşire araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 59 hemşire veri toplama aracını uygun şekilde doldurmadığı için çalışma dışı bırakılmıştır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Evren ve örneklem diyagramı

Araştırmanın örneklemini, güç analizi 3.1.7. versiyonu kullanılarak % 99 güven aralığında, %1 hata payı, 0.5 etki büyüklüğü ve % 99 güç ile 418 kişi olarak belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmacılar tarafından literatürden de yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır (EK-2). Veri toplama aracında katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik 7 soru ile mesleki derneklere ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 10 soru bulunmaktadır.^{16,17}

3.5. Verilerin Toplanması

Veriler Temmuz 2015- Şubat 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmaya dahil edilen hastanelerde gece-gündüz vardiyalarında çalışan bütün hemşirelere (N=1126) ulaşılmaya çalışılmış fakat izinli ya da raporlu olma, anketi doldurmayı kabul etmeme gibi sebeplerle 609 hemşireye ulaşılmıştır. Bu hemşirelere araştırmacı tarafından gerekli olan açıklamalar yapılarak araştırmayla ilgili bilgi verilmiş, araştırmaya katılmayı kabul eden 609 hemşireye veri toplama aracı dağıtılmıştır. Ancak, 550 hemşire veri toplama aracını tam olarak doldurmuştur.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Anket verilerinin değerlendirilmesi 10240642 lisans numaralı SPSS For Windows 20.0 paket (Statistical Package of Science) programında yapıldı. Veriler istatistik uzmanı tarafından yorumlanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde dağılımı kullanılmıştır.

3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri

Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (EK-3) ile verilerin toplanacağı kurumlardan yazılı resmi izinler (EK-4, EK-5) alınmıştır.

Veri toplama aşamasında da hemşireler araştırma hakkında bilgilendirilerek araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelerin sözlü onayları alınmıştır. Ayrıca hemşirelere araştırmaya katılmaları durumunda verdikleri bilgilerin gizli tutulacağı ve sadece bu araştırmada kullanılacağı belirtilerek “Gizlilik ve Gizliliğin Korunması” ilkesine de özen gösterilmiştir.

3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlü Yönleri

Araştırma, sonuçları Erzurum il merkezinde çalışan ve araştırmaya katılan hemşirelerin kendi ifadeleri ile sınırlıdır. Ancak konunun Erzurum'da yapılan ilk çalışmalardan olması araştırmanın güçlü yanını oluşturmaktadır.

4. BULGULAR

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgular, hemşirelerin “tanıtıcı özellikleri, genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri, mesleki derneklere üyelik durumları ve nedenleri, mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri ve nedenleri ve geleceğe yönelik önerileri” başlıkları çerçevesinde sunulmuştur. Bu kapsamda araştırmaya katılan hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Hemşirelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (N=550)

Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri		n	%
Çalışılan hastane	Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi	213	38.7
	Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi	241	43.8
	Palandöken Devlet Hastanesi	60	10.9
	Nene hatun Kadın Doğum Hastanesi	36	6.6
Çalışılan birim	Dahili birimler	144	26.2
	Cerrahi birimler	145	26.4
	Özel birimler (Acil, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb.)	261	47.4
Yaş	24 yaş ve altı	187	34.0
	25-29 yaş	147	26.7
	30-34 yaş	84	15.3
	35-39 yaş	87	15.8
	40 yaş ve üzeri	45	8.2
Eğitim düzeyi	Sağlık Meslek Lisesi	179	32.5
	Önlisans	34	6.2
	Lisans	293	53.3
	Yüksek Lisans	44	8.0
Pozisyon	Servis hemşiresi	456	82.9
	Sorumlu hemşire	67	12.2
	Tepe yöneticiler	27	4.9
Medeni Durum	Evli	294	53.5
	Bekar	256	46.5
Mesleki Deneyim	0-5 yıl	283	51.4
	6-10 yıl	123	22.4
	11-15 yıl	57	10.4
	16-20 yıl	54	9.8
	21 yıl ve üzeri	33	6.0
TOPLAM		550	100.0

Araştırmaya katılan hemşirelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde %43.8’inin Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi’nde çalıştığı, %47.4’ünün

özel birimlerde(acil servis, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb.) görev yaptığı, %82.9'unun servis hemşiresi, %34'ünün 24 yaş ve altında, %53.3'ünün lisans mezunu, %53.5'inin evli ve %51.4'ünün 5 yılın altında mesleki deneyime sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.1).

Tablo 4.2. Hemşirelerin Genel Olarak Mesleki Derneklere Yönelik Görüşlerinin Dağılımı (N=550)

Sizce hemşireler meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip mi?		n	%
Evet		79	14.4
Evetse	Yanıtsız	17	21.5
adı*	Türk Hemşireler Derneği	61	77.2
	Acil Hemşireler Derneği	1	1.3
Hayır		471	85.6
Sizce mesleğin gelişimi için güçlü bir mesleki dernek gerekli midir?			
Evet		496	90.2
Çünkü*	Yanıtsız	177	35.7
	Mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması açısından gereklidir.	171	34.5
	Mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük için gereklidir.	36	7.2
	Mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması için gereklidir.	108	21.8
	Varolan dernekler etkili olmadığı için gereklidir.	4	0.8
Hayır		54	9.8
Çünkü*	Yanıtsız	36	66.6
	Dernekler mesleki gelişimi etkilemez.	3	5.6
	Aktif çalışan ve söz sahibi bir dernek yok.	15	27.8
TOPLAM		550	100

*% değerleri soruya yanıt veren hemşire sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri incelendiğinde (Tablo 4.2) %90.2'sinin mesleğin gelişimi için güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu düşündükleri ancak %85.6'sının meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündüğü belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelerin mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması (%34.5), mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması (%21.8), ve mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük açısından (%7.2) güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4.2).

Tablo 4.3. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Üyelik Durumlarının Dağılımı (N=550)

Herhangi bir mesleki derneğe üye misiniz?	n	%
Evet	43	7.8
Evetse ismi*		
Yanıtsız	3	7.0
Türk Hemşireler Derneği	29	67.4
Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireleri Derneği	3	7.0
Kadın Sağlığı Hemşireliği Derneği	1	2.4
Psikiyatri Hemşireleri Derneği	1	2.4
Hastane İnfeksiyonları ve Kontrolü Derneği	6	13.8
Hayır	507	92.2
TOPLAM	550	100

*% değerleri soruya yanıt veren hemşire sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere üyelik durumları değerlendirildiğinde %92.2'sinin herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığı, üye olanların (%7.8) çoğunluğunun ise Türk Hemşireler Derneği'ne üye oldukları (%67.4) belirlenmiştir (Tablo 4.3). Dernek üyesi olduğunu belirten hemşirelerin (n=43) %67.4'ünün bir üye olarak sadece aidat ödediğini, aktif bir görevi olmadığını (n=29), %16.3'ünün (n= 7) ise aktif olarak derneklere görev yaptığını belirttiği görülmüştür (Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Üye Olmama Nedenlerinin Dağılımı

Üye olmama nedenleri*	n	%
Mesleki dernekleri tanımıyorum	283	40.4
Nasıl üye olabileceğimi bilmiyorum	65	9.3
Vakit ayıramıyorum- zamanım yok	112	16.0
Üye olmayı gerekli görmüyorum	60	8.5
Derneklere üye olmanın mesleğe faydası olacağına inanmıyorum	86	12.3
Beklentilerimi karşılayacak bir dernek yok, yeterli değil	26	3.7
Dernekler amacı dışında çalışıyor	69	9.8
TOPLAM	701	100

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

Hemşirelerin mesleki derneklere üye olmama nedenleri sorulduğunda; %40.4'ünün mesleki dernekleri tanımadığı için, %16'sının vakit ayıramadığı için,

%12.3'ünün derneklere üye olmanın mesleğe faydası olacağına inanmadığı için, %9.8'inin derneklerin amacı dışında çalıştığını düşündüğü için, %9.3'ünün derneklere nasıl üye olunacağını bilmediği için, %8.5'inin üye olmayı gerekli görmediği için, %3.7'sinin ise beklentilerini karşılayacak bir dernek olmadığı için üye olmadıkları saptanmıştır (Tablo 4.4)

Tablo 4.5. Hemşirelerin, Mesleki Derneklere Üye Olmaya Yönelten Nedenlere Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

Mesleki derneklere üye olmaya yönelten nedenler*	n	%
Mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağlar.	397	31.7
Birlik ve beraberlik kazandırır.	359	28.7
Bireyin kendine olan güvenini artırır.	179	14.3
Mesleki bilgi birikiminin artmasını sağlar.	188	15.0
Toplumsal yaşam kalitesinin artmasını sağlar.	129	10.3
TOPLAM	1252	100

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelere mesleki derneklere üye olmaya yönelten nedenlere yönelik görüşleri sorulduğunda, %31.7'si mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını belirttiği, %28.7'sinin derneklerin birlik ve beraberlik kazandırdığını düşündüğü, %15'inin derneklerin mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını düşündüğü, %14.3'ünün mesleki derneklerin bireyin kendine güvenini artırdığını belirttikleri, %10.3'ünün ise derneklerin toplumsal yaşam kalitesinin artmasını sağladığını ifade ettikleri belirlenmiştir (Tablo 4.5).

Mesleki derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde etkili olup olmadığı konusunda hemşirelere fikirleri sorulduğunda; hemşirelerin yarısından fazlasının (%55, n=302) derneklerin mesleki problemleri çözmede etkili olmadığını düşündükleri; sadece %45'inin (n=248) derneklerin problem çözüm sürecinde etkili olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde etkili olduğunu

düşünenlerin %36.7'sinin derneklerin zamanla etkili olacaklarını düşündükleri; derneklerin problem çözmede etkili olmadığını düşünen hemşirelerin de %32.8'inin derneklerin yasal yaptırımları ve faaliyetleri olmadığı için etkili olmadıklarını düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4.6).

Mesleki derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olup olmadığı konusunda hemşirelere görüşleri sorulduğunda hemşirelerin yarısından fazlasının (n=294, %53.5) etkili olduğunu düşündükleri, %46.5'inin ise derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olmadıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Derneklerin etkili olduğunu düşünen hemşirelerin de %29.6'sının zamanla mesleki gelişme gösterilebileceğini düşündükleri; derneklerin etkili olmadığını düşünen hemşirelerin ise %25.8'inin derneklerin aktif çalışmadıkları için etkili olmadıklarını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo 4.6).

Hemşirelere mesleki derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olup olmadığı konusundaki görüşleri sorulduğunda ise yine hemşirelerin yarısından fazlasının (%56.5) derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşündükleri, %43.5'inin ise derneklerin bu konuda etkili olmadığını düşündükleri görülmüştür. Derneklerin etkili olduğunu düşünen hemşirelerin %17.4'ü mesleki çalışma ve aktivitelerle mesleki bilinci oluşturmada etkili olabileceklerini düşünürken, %13.8'inin derneklerin mesleki becerilerin aktarımına yardımcı olacağını düşündükleri belirlenmiştir. Derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olmadığını düşünen hemşirelerin ise %19.2'sinin yeterli bilinçlendirmeye yönelik faaliyet yapılmadığını ve gelişime önem verilmediğini düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4.6).

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri ile ilgili görüşleri incelendiğinde hemşirelerin %54'ünün güçlü bir mesleki derneğin "Türk Hemşireler Derneği" çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündükleri, buna karşın yarıya yakınının (%46) yeni kurulacak bir mesleki

Tablo 4.6. Hemşirelerin, Mesleki Derneklerin Etkisine Yönelik Görüşleri ve Nedenlerinin Dağılımı (N=550)

Mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşler		n	%		
Mesleki derneklerin problemlerin çözüm sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet, çünkü* (n=248, %45)	Yanıtsız	113	45.6	
		Zamanla problemlerimizi çözebileceklerini düşünüyorum	91	36.7	
		Bazı konularda etkili ve yönlendirici olabilirler, etkili bir dernekle problem çözülebilir	44	17.7	
	Hayır, çünkü* (n=302, %55)	Yanıtsız	142	47	
		Dernekler kendi çıkarlarını düşünüyor	25	8.3	
		Dernekler etkili değil, yasal yaptırımları ve faaliyetleri yok	99	32.8	
		Fikrim yok	13	4.3	
		Şimdiye kadar mesleki hiçbir problem çözülmedi	23	7.6	
	Mesleki derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet, çünkü* (n=294, %53.5)	Yanıtsız	169	57.5
			Zamanla mesleki gelişme gösterebiliriz	87	29.6
Meslekleşme için profesyonelleşme, profesyonellik için dernek şart			9	3.1	
Kongre ve panellerle güncel gelişmeleri takip edip profesyonelleşme ve bilgi paylaşımını artırır			14	4.8	
Deneyimli kişilerin derneğe aktardıkları diğer üyelere faydalı olabilir			15	5.0	
Hayır, çünkü* (n= 256,%46.5)		Yanıtsız	170	66.4	
		Dernekler etkili değil ve aktif çalışmıyor	66	25.8	
		Dernekler meslekle ilgilenmiyor	11	4.3	
		Profesyonelleşme derneklerle değil bireysel olur	9	3.5	
		Mesleki derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?	Evet, çünkü* (n= 311,%56.5)	Yanıtsız	188
Mesleki becerilerin aktarımına yardımcı olur	43			13.8	
Yayınlarla bilinçlendirme sağlanır ve son gelişmelerden haberdar olabiliriz	26			8.3	
Çalışma ve aktivitelerle az da olsa gerekli bilinci oluşturabilirler	54			17.4	
Hayır, çünkü* (n=239, %43.5)	Yanıtsız		173	72.4	
	Yeterli bilinçlendirmeye yönelik faaliyet yapılmıyor, gelişime önem verilmiyor		46	19.2	
	Dernekler kendilerini kabul ettirmediler, aktif değil		17	7.1	
	Eğitim farklılıkları olan üyelerin olduğu dernekler etkili olamaz		3	1.3	
	TOPLAM			550	100

*% değerleri soruya yanıt veren hemşire sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

organizasyon çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo 4.7).

Hemşirelerin mesleki derneklerden beklentileri sorulduğunda ise derneklerden en fazla maddi ve manevi haklarının savunulmasını (%18.3), mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını (%16.2), mesleki sorunların çözülmesini (%15.5), mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını (%12.3) ve mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın arttırılmasını (%11.0) bekledikleri belirlenmiştir (Tablo 4.7).

Tablo 4.7. Hemşirelerin Mesleki Derneklere Yönelik Önerileri ve Beklentilerinin Dağılımı

Mesleki derneklere yönelik öneriler ve beklentiler		n	%
Hemşireler güçlü bir mesleki derneği hangi çatı altında oluşturmalıdırlar?	Türk Hemşireler Derneği	297	54.0
	Yeni kurulacak mesleki bir organizasyon	253	46.0
TOPLAM		550	100.0
Mesleki derneklerden beklentileriniz nelerdir?*	Beklentim yok	29	2.2
	Mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın arttırılması	144	11.0
	Mesleki profesyonelleşmenin sağlanması	162	12.3
	Maddi ve manevi haklarımızın savunulması	241	18.3
	Mesleki birlik ve beraberliğin, gelişimin sağlanması	213	16.2
	Yeniliklerin mesleğe uyarlanması	113	8.6
	Mesleki konferans, eğitim ve panellerin düzenlenmesi	83	6.3
	Eğitim farklılıklarının ortadan kaldırılması	27	2.1
	Mesleki dernek tanıtımlarının yapılması	57	4.3
	Görev tanımlarının yapılması	42	3.2
Mesleki sorunların çözülmesi	203	15.5	
TOPLAM		1314	100.0

*Birden fazla seçenek işaretlenmiş olup n ve % değerleri soruya verilen yanıtlar üzerinden hesaplanmıştır.

5. TARTIŞMA

Meslekleşme kriterlerinden biri olan mesleki organizasyonlara katılım, politik açıdan güç kazanmak, mesleki otonomi ve temsil gücünü artırmak, mesleki kazanımları elde etmek vb. açıdan önemli faktörlerden biridir. Ancak ülkemizde hemşirelerin mesleki organizasyonlara katılımları maalesef yıllar içinde istenilen düzeye ulaşamamıştır.

Erzurum hemşire sayısı açısından iyi bir potansiyele sahip olan bir şehir olarak hemşirelik alanında çatı dernek olan “Türk Hemşireler Derneği”nin şubesine de sahip bir şehirdir. Bununla birlikte il merkezinde dernek üyeliği konusunda yapılan çalışmalara rağmen il merkezinde çalışan hemşirelerin derneğe üyelik konusunda duyarsız kaldıkları, çeşitli nedenlerle üye olmadıkları, olmak istemedikleri gözlenmiştir. Hemşirelerin bu tutumları ve nedenlerine yönelik olarak daha ayrıntılı bir çalışmanın yapılması gerekli görülmüş ve bu doğrultuda mevcut araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde katılımcıların ağırlıklı olarak üçüncü basamak eğitim ve araştırma hastanelerinde çalıştığı; acil servis, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb alanlarda servis hemşiresi olarak görev yaptıkları, meslek yıllarının daha çok başında, lisans mezunu, evli ve çok az bir mesleki deneyime sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 4.1).

Hemşirelerin genel olarak mesleki derneklere yönelik görüşleri ve üyelik durumları değerlendirildiğinde (Tablo 4.2) % 90'ının mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması, mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması, mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük vb. açıdan güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğuna inandıkları, ancak % 85'inin meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündükleri (Tablo 4.2) ve % 92'sinin de herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığı (Tablo 4.3) görülmüştür. Hemşirelerin, çalıştıkları ilde Türk Hemşireler Derneği'nin şubesi bulunmasına ve birçok derneğe online üyelik yaptırılabilir olmasına rağmen

herhangi bir mesleki derneğe üye olmamaları meslek adına üzüntü verici bir durum olarak değerlendirilebilir.

Bu bulgular konuyla ilgili daha önceki yıllarda farklı bölgelerde ve örneklem gruplarında yapılan çalışmaların bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda da hemşirelerin mesleki derneklere üyelik durumlarının istenilen düzeyde olmadığı ve mesleki derneklere üye olmaya yönelik olumsuz tutumlarda değişim olmadığı görülmektedir. Bu çalışmalarda hemşirelerin büyük çoğunluğunun mesleki organizasyonları gerekli gördüğü ancak hemşirelikte güçlü bir organizasyon olmadığını düşündükleri ^{3,18,21}, yıllar geçmesine rağmen mesleki derneklere üyelik oranlarının oldukça düşük olduğu ¹⁶⁻²¹, mesleki derneklerle ilgili bilgilendirme sonrasında bile hemşirelerin mesleki derneklere katılım oranının istenilen düzeye çıkamadığı ¹⁸ ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütlenmeye karşı tutumlarını değerlendiren çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun örgütlenmenin gerekli olduğuna inandıkları ancak örgütlenme bilincinin istenilen düzeyde olmadığı saptanmıştır. ³³

Araştırmaya katılan hemşirelerin çoğunluğunun lisans mezunu olmasına karşın çok düşük düzeyde derneklere üye olmaları profesyonellik bilinçlerinin gelişmediğini ya da lisans eğitiminde örgütlenme bilincinin, örgütlenme kültürünün yeteri kadar kazandırılmadığını düşündürmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan hemşirelerin yaklaşık %60'ının 30 yaş altında olduğu göz önüne alındığında meslek hayatının başında olan genç hemşirelere bu konuda tutum değişikliği kazandırılmasının önemi de ortaya çıkmaktadır.

Hemşirelerin mesleki derneklere üye olmama nedenleri sorulduğunda çoğunlukla mesleki dernekleri tanımadıkları ve nasıl üye olacaklarını bilmedikleri, vakit ayıramadıkları ya da derneklerin etkili olmadığını ve amacı dışında çalıştıklarını düşündükleri için üye olmayı gerekli görmedikleri belirlenmiştir (Tablo 4.4).

Literatürde yapılan çalışmaların bulguları da mevcut araştırma bulgularını destekler nitelikte olup bu çalışmalarda da hemşirelerin, dernekleri tanımama^{16,18,21} ve dernek faaliyetlerini bilmeme^{16,18,21}, dernek çalışanları ile iletişim kuramama^{18,21} vakit bulamama¹⁶ gibi nedenlerle mesleki derneklere üye olmadıklarını belirttikleri ve hemşirelerin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı¹⁷ saptanmıştır. Bu bulgular hemşirelere gerek mesleki eğitimleri sırasında gerekse mezuniyet sonrasında mesleki örgütlenme konusunda yeterli bilgi, tutum ve bilinç kazandırılmadığını düşündürmektedir. Bu konuda sağlık eğitimi alan öğrenciler içinde mesleki örgütlenme konusunda bilgi düzeyi en düşük öğrencilerin hemşirelik bölümü öğrencileri olduğu³³, hemşirelik öğrencilerinin mesleki örgütlenme ve örgütlerle ilgili bilgilerinin istenilen düzeyde olmadığı³⁴, hemşirelik öğrencilerinin mesleki derneklere nasıl üye olacaklarını bilmedikleri derneklerin hemşirelik mesleği ile ilgili faaliyetlerini yeterli bulmadıkları ve derneklerin hemşirelerin mesleki ve özlük haklarını korumada yeterli olmadıklarını düşündükleri³⁵ ortaya çıkmıştır.

Bu bulgular daha profesyonel hemşireler yetiştirilebilmesi için henüz mesleki eğitimleri sırasında hemşirelik öğrencilerine mesleki örgütlenme duyarlılığı ve tutumu kazandırılması açısından hemşirelik eğitiminin gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yapılan bir çalışmada da hemşirelerin mesleki dernekler ile ilgili bilgi kaynağı sıralamasında öğretim elemanları ve dernek yetkililerinin en son sırada yer alması bu görüşü desteklemektedir.²¹

Çalışmaya katılan hemşirelerin çok büyük bir kısmının mesleki derneklere üye olmamalarına rağmen derneklerin mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını, birlik ve beraberlik kazandırdığını ve mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Tablo 4.5). Harmanlı ve Baykal'ın¹⁷ çalışmasında da benzer şekilde mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağlamanın, birlik ve beraberlik kazandırmasının, bireyin kendine olan güveni

artırmasının, mesleki bilgi birikiminin artmasını sağlamasının hemşireleri derneklere üye olmaya yönelttiği belirtilmiştir. Kahrıman ve ark.²¹ çalışmasında da hemşirelerin büyük çoğunluğu mesleki derneklerin gerekli olduğuna inandıklarını, mesleki dernekler hakkında bilgi almak istediklerini ve herhangi bir mesleki derneğe üye olmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular hemşirelerin aslında genel anlamda mesleki derneklere karşı olumlu düşünceler içinde olduklarını ancak mevcut mesleki derneklerin gerek tanıtım ve üyelikle ilgili gerekse mesleki çalışmalarında yeteri kadar etkili olmadıkları için derneklere üyelik oranının az olduğunu düşündürmektedir. Bu bulgular hemşirelerin derneklere üye olmama nedenlerine ve derneklerin etkisine yönelik bulgular ile de tutarlılık göstermektedir.

Hemşirelerin mesleki derneklerin etkisine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde ise hemşirelerin yarıya yakını mevcut mesleki derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde (%55), profesyonelleşme sürecinde (%46.5) ve mesleki bilinçlenmede (%43.5) etkili olmadıklarını düşünmektedirler (Tablo 4.6). Gözüm ve ark.'nın¹⁶ çalışmasında da hemşireler bu bulgulara benzer şekilde "Meslek adına çok anlamlı çalışmalar yaptıklarına inanmıyorum", "Bana bir yarar sağlayabileceklerine inanmıyorum", "Derneklerimiz boş laf yapıp hiçbir soruna çözüm bulamazken derneğe üye olmanın anlamı ne?" gibi söylemlerle dernek faaliyetlerine güven duymadıklarını belirtmişlerdir. Kahrıman ve ark.'nın²¹ çalışmasında da hemşirelerin derneklerin mesleki çıkarların korunması amacıyla çalışmadıklarına ve yapılan faaliyetlerin meslek üyelerinin gelişimine katkı sağlamadığına inandıkları belirlenmiştir. Ancak yapılan bir diğer çalışmada hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu mesleki derneklerin profesyonelleşmeyi sağlama, mesleki hakları savunma, mesleki rolleri tanımlama gibi katkılarının olduğunu belirtmişlerdir.³³ Bu bulgular mesleki örgütlenme konusunda erken dönemde olumlu bir tutuma sahip olursa bile meslekte çalışmaya başladıktan sonraki dönemde mesleki derneklere karşı olumsuz bir tutum geliştiğini

düşündürmektedir. Hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri de göz önüne alındığında mevcut mesleki derneklerin bu durumun nedenlerine yönelik bir özdeğerlendirme yapmaları ve bu olumsuz algıları giderecek çalışmalar yapmalarının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin mesleki derneklere yönelik önerileri ve beklentileri değerlendirildiğinde yarıya yakınının (%46) güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki organizasyon çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündüğü görülmüştür. Ayrıca hemşirelerin genel olarak mesleki derneklerden maddi ve manevi haklarının savunulmasını, mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını, mesleki sorunların çözülmesini, mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını ve mesleki kimliğin kazanılması ve saygınlığın artırılmasını bekledikleri belirlenmiştir (Tablo 4.7).

Hemşirelerin mesleki derneklerden beklentilerinin daha önce yapılan çalışmalarda da benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu çalışmalarda da hem çalışan hemşirelerin hem de hemşirelik öğrencilerinin derneklerden en fazla yasal haklarının korunmasını, mesleki haklarının savunulmasını, hemşirelerin sorunlarıyla yakından ilgilenilmesini, hemşirelerin sorunlarına çözüm üretilmesini, hemşireliğin toplumdaki imajının düzeltilmesini bekledikleri belirlenmiştir.^{16,21,33}

Hemşirelerin yeni bir mesleki organizasyon beklentisi içinde olmaları, mevcut derneklerin etkili olamadığı yönündeki görüşlerinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda hemşirelerin yarısının mesleğin geleceğinden endişeli olduğunu belirtmesi²¹, hemşirelerin sadece %47 'sinin mesleki örgütlenmenin Türk Hemşireler Derneği çatısı altında olması gerektiğini¹⁷ belirtmesi mesleğin temel örgütüne olan güvensizliğin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Bu durum hemşirelerin mesleği temsil eden meslek örgütü konusunda ikiye bölündüğünü, eğer gerekli çalışmalar yapılmazsa bu fikre sahip olan hemşire sayısının artacağını düşündürmektedir.

Çalışmadan elde edilen tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde hemşirelikte daha etkili çalışacak mesleki derneklere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Hemşirelerin de meslekleşme, hakların savunulması, mesleki problemlerin çözülmesi vb. konularda beklenti içinde oldukları ve genel olarak derneklerle ilgili olumlu düşüncelere sahip oldukları göz önüne alındığında hemşirelerin daha etkili çalışacak dernekler olduğu takdirde örgütlenme konusunda daha olumlu bir tutum içinde olacakları düşünülmektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Erzurum’da çalışan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açılarını belirlemek amacıyla dört hastanede çalışan toplam 550 katılımcı ile gerçekleştirilen bu tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki çalışma sonucunda araştırmaya katılan hemşirelerin,

- Genel olarak üçüncü basamak eğitim ve araştırma hastanelerinde çalıştığı; acil servis, yoğun bakım, doğumhane, poliklinik vb. alanlarda servis hemşiresi olarak görev yaptıkları, meslek yıllarının daha çok başında, lisans mezunu, evli ve çok az bir mesleki deneyime sahip oldukları,
- Mesleki hak, birlik ve beraberliğin savunulması, mesleki gelişim, saygınlık ve kimliğin sağlanması, mesleki sorunların çözümü ve mesleki özgürlük açısından güçlü bir mesleki derneğin gerekli olduğunu ancak meslekte söz sahibi olan bir derneğe sahip olmadıklarını düşündükleri,
- Mesleki dernekleri tanımama, nasıl üye olacağını bilememe, vakit ayıramama, derneklerin etkili olmadığını ve amacı dışında çalıştıklarını düşünme gibi nedenlerle herhangi bir mesleki derneğe üye olmadıkları,
- Genel olarak mesleki derneklere üye olmamakla birlikte derneklerin mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağladığını, birlik ve beraberlik kazandırdığını ve mesleki bilgi birikiminin artmasını sağladığını düşündükleri
- Yarıya yakınının mevcut mesleki derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde, profesyonelleşme sürecinde ve mesleki bilinçlenmede etkili olmadıklarını düşündükleri,
- Yarıya yakınının güçlü bir mesleki derneğin yeni kurulacak bir mesleki organizasyon çatısı altında oluşturulması gerektiğini düşündüğü,
- Mesleki derneklerden maddi ve manevi haklarının savunulmasını, mesleki birlik, beraberlik ve gelişimin sağlanmasını, mesleki sorunların çözülmesini, mesleki profesyonelleşmenin sağlanmasını ve mesleki kimliğin kazanılması

ve saygınlığın artırılmasını bekledikleri belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Hemşirelik eğitimi sırasında mesleki örgütlenme bilincinin artırılmasına yönelik olarak müfredat güncelleme, bilgilendirme toplantıları, panel vb. faaliyetlerde bulunulması,
- Mesleki derneklerin hem yapılan araştırmaların sonuçlarını dikkate alarak hem de özdeğerlendirme yaparak memnun olunmayan yönlerini iyileştirmeleri,
- Mevcut mesleki derneklere karşı olumsuz algıları değiştirmek için derneklerin kendi tanınırlıklarını artırıcı, üyelikleri kolaylaştırıcı ve yapılan faaliyetlerin görünürlüğünü artırıcı düzenlemeler yapmaları,
- Mesleki derneklerin hemşirelerin mesleki derneklere yönelik tutumlarını daha olumlu hale getirmede sağlık kurumlarındaki yönetici hemşireler ile işbirliği içinde ortak faaliyetlerde bulunmaları,
- Hemşirelerin beklentilerini karşılayacak daha etkili faaliyetlerde bulunmaları,
- Bölgesel, örgütsel ve hizmet basamağı olarak ülke genelinde farklı örneklem gruplarında da durumu ortaya koyan benzer çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Türk Dil Kurumu. Büyük Türkçe Sözlük. Meslek Nedir? http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a5fea08da0764.029734
40. 25 Şubat 2015.
2. Harmancı AK. Hemşirelerin Mesleki Organizasyonlara İlişkin Görüşleri. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2003.
3. Korkmaz F, Görgülü S. Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2010, 1:1-17.
4. Korkmaz F. Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 2011, 1:59-67.
5. Korkut H. Hemşirelerin Mesleki Dernekleri ve Dernekler Kanununa İlişkin İlgileri. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Programı. Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2005.
6. Dinç L. Hemşirelik hizmetlerinde etik yükümlülükler. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2009, 40:113-114.
7. Özlük B, Sur H. Ülkemizde sağlık hizmetlerinde profesyonelleşme kapsamında hemşireliğin değerlendirilmesi ve Avrupa Birliği'ne uyum süreci. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2017, 3:98-106.
8. 5253 Sayılı Dernekler Kanunu. T.C. Resmi Gazete, sayı: 25649, 23 Kasım 2004
9. Leskey KD. Decisions to join and maintain membership in professional associations. *J Perianesth Nurs.*, 2003, 18:8-17.
10. Şimşek Ş, Çelik A. *Yönetim ve Organizasyon*, 16. Baskı. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2012:126.
11. Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği. Dernek Olarak Misyonumuz. <http://www.hepdak.org.tr/hemsirelik-kalite-akreditasyon->

- [hepdak-misyon.html](#). 20 Aralık 2017.
12. International Council of Nurses. Our Mission. <http://www.icn.ch/who-we-are/our-mission-strategic-intent-core-values-and-priorities/>. 20 Aralık 2017.
  13. Türk Hemşireler Derneği. Amaçlarımız. <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/tr/thd/amac.aspx>. 20 Aralık 2017.
  14. International Council of Nurses. Code of Ethics of Nurses. <http://www.icn.ch/who-we-are/code-of-ethics-for-nurses/code-deontologique-du-cii-629.html>. 20 Aralık 2017.
  15. Türk Hemşireler Derneği. Hemşireler İçin Etik İlke ve Sorumluluklar. <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/files/tr/thd/meslegi-etigi/hemsireler-icin-etik-ilke-ve-sorumluluklar/hemsire%20brosupr.pdf>. 20 Aralık 2017.
  16. Gözüm S, Demirci P, Birel Ş, Çamuşoğlu S, Ünsal A. Hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2000, 3:19-28.
  17. Harmancı AK, Baykal Ü. Hemşirelerin mesleki ve sendikal örgütlenmelere ilişkin görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 2006, 56:193-206.
  18. Şayık D. Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Dernekler Hakkında Bilgilendirilmelerinin Örgüte Üye Olma Durumlarına Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2012.
  19. Dikmen YD, Yönder M, Yorgun S, Usta YY, Umur S, AYTEKİN A. Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2014, 17:158-164.
  20. Görüş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. Nurses' Professional values and affecting factors. *J Psychiatr Nurs.*, 2014, 5:137-142.
  21. Kahrıman İ, Mumcu HK, Kaptan D, Ayar AC. Bir üniversite hastanesinin pediatri

- liniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki dernekler ile ilgili görüşleri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2015, 3:132-141.
22. Karaöz S. Hemşirelerin politik gücü. *C.Ü Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2004, 8:30-36.
23. Karadağ A. Meslek olarak hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2002, 5:1-8.
24. Ayaz Ö. Hekim, Hemşire ve Sağlık Yöneticilerinin Meslekleşme Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2010.
25. Abay F. Hemşirelerin Türk Hemşireler Derneği'ne ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Türk Hemşireler Dergisi*, 1985, 35:19-25.
26. Koyun A. Hemşirelik öğrencilerinin mesleği algılama ve beklentilerinde eğitim sürecindeki değişimin incelenmesi. 4. Uluslararası 11. Ulusal Hemşirelik Kongresi (Kongre kitabı). Ankara, 5-8 Eylül 2007, 233.
27. Merih Y, Arslan H. Hemşire ve ebelerin mesleki bilinç-örgütlenmeye yönelik görüşlerinin ve iş doyumlarının belirlenmesi. *HEAD*, 2012, 9:40-46
28. Türk Hemşireler Derneği. Özel Dal Dernekleri. <http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/tr/thd/ilgili-kuruluslar/ozel-dal-dernekleri.aspx>. 20 Aralık 2017.
29. Özsoy S, Ateş E, Konal E. Türkiye’de hemşirelik dernekleri ve internet ortamındaki profilleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2016, 3:50-64.
30. Türk Hemşireler Derneği. Derneğin Tarihçesi. www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/tr/thd/tarihce.aspx. 20 Aralık 2017.
31. International Council of Nurses. Who Are We. <http://www.icn.ch/who-we-are/who-we-are>. 20 Aralık 2017.
32. Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN). Uluslararası Hemşireler Konseyi’nin Amacı. <http://www.turkhemsirelerdernegi.org.tr/tr/thd/ilgili-kuruluslar/uluslararası->

[hemsirelik-kuruluslari/icn-international-council-of-nurses.aspx](https://www.hemsirelik-kuruluslari/icn-international-council-of-nurses.aspx). 13 Nisan 2017.

33. Küçüköğlü S, Çelebioğlü A, Miroğlü A, Çağlar G, Bağcı N. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkında farkındalıklarının belirlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 2014, 3:9-14.
34. Özdelikara A, Boğa NM, Alkan SA. Hemşirelik öğrencilerinde mesleki örgütlenme tutumunun belirlenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2016, 2:58-70.
35. Ciğerci Y, Akpınar M, Dayangan E, Kesgin C, Serin A, Atasayar S. Sağlık yüksekokulunda okuyan 4. sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenmeye ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *HEAD*, 2017, 14:1-5.

EKLER

EK-1. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler
Adı Soyadı: Şeyda MEMİŞ Doğum tarihi: 17.05.1989 Doğum Yeri: Malatya Medeni Hali: Evli Uyruğu: T.C. Adres: Atatürk Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, ERZURUM Tel: 0539 645 40 81 Faks: E-mail: seyda_ytgnlr@hotmail.com
Eğitim
Lise: Malatya Sümer Süper Lisesi (YDA) (2003-2007) Lisans: Erzincan Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu (2008-2012) Yüksek Lisans: Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı (2012-2018) Doktora:
Yabancı Dil Bilgisi
İngilizce: Intermediate Almanca: Rusça:
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar
THD, YÖHED
İlgi Alanları ve Hobiler

EK-2. ANKET FORMU

Sayın meslektaşlarım,

Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelikte Yönetim ABD yüksek lisans programı tez çalışması kapsamında Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Şeyda MEMİŞ tarafından Erzurum'da çalışan hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yürütülmektedir. Vereceğiniz yanıtlar gizli tutulacak ve yalnız bu araştırma amacı doğrultusunda kullanılacaktır. Anketteki tüm soruları içtenlikle yanıtlamanızı rica eder, yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Şeyda MEMİŞ

(Tel: 05396454081)

BÖLÜM I

1.Çalıştığınız Kurum\Ana Bilim Dalı .....

2.Yaşınız: ( ) 24 ve altı ( ) 25-29 ( ) 30-34 ( ) 35-39 ( ) 40-44 ( ) 45 ve üzeri

3.Medeni durumunuz: ( )Evli ( )Bekar

4.Eğitim durumunuz:

( ) Sağlık Meslek Lisesi ( ) Lisans

( )Yüksek Lisans ( ) Doktora

5.Mesleki deneyiminiz: ( )1-5 yıl ( )6-10 yıl ( )11-15 yıl

( )16-20 yıl ( )21 yıl ve üzeri

6.Pozisyonunuz:

( ) Servis Hemşiresi

( ) Sorumlu Hemşire

( ) Hemşirelik Hizmetleri Müdürü\Başhemşire

( ) Diğer:.....

7.Sizce hemşireler meslekte söz sahibi olan mesleki bir derneğe sahip mi?

( ) Evet (Evetse Adını belirtiniz).....

( ) Hayır.....

8. Sizce mesleğin gelişimi için güçlü bir mesleki dernek gerekli midir?

- Evet,çünkü.....
- Hayır,çünkü.....

9. Siz herhangi bir mesleki derneğe üye misiniz?

- Evet (Evetse isimlerini belirtiniz.....
- .....
- Hayır, çünkü.....
- .....

10.Sizi mesleki dernek / derneklere üye olmaya yönelten nedenler nelerdir?

- Mesleğin gelişimini ve profesyonelleşmeyi sağlar.
- Birlik ve beraberlik kazandırır.
- Bireyin kendine olan güvenini artırır.
- Mesleki bilgi birikiminin artmasını sağlar.
- Toplumsal yaşam kalitesinin artmasını sağlar.
- Diğer:.....

11.Üyesi olduğunuz mesleki dernek / derneklere çalışmalarına katılım düzeyiniz nedir?

- Aktif bir üyeyim.
- Sadece genel kurul toplantılarına katılıyorum.
- Sadece aidat ödüyorum.
- Diğer.....

12.Mesleki bir derneğe üye değilim, çünkü;

- Üye olabileceğim mesleki dernekleri tanımıyorum.
- Nasıl üye olabileceğimi bilmiyorum.
- Vakit ayıramıyorum.
- Mesleki bir derneğe üye olmayı gerekli görmüyorum.
- Dernek faaliyetlerine katılmanın mesleğe bir faydası olacağına inanmıyorum.
- Diğer.....

13. Hemşireler güçlü bir mesleki derneği hangi çatı altında oluşturmalıdır?

- Türk Hemşireler Derneği
- Yeni kurulacak bir mesleki organizasyon
- Diğer.....

14. Mesleki dernek\derneklerin mesleki problemlerin çözüm sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet, çünkü.....
- Hayır, çünkü.....

15. Mesleki dernek\derneklerin profesyonelleşme sürecinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

( )Evet, çünkü.....

( )Hayır, çünkü.....

16. Mesleki dernek\derneklerin mesleki bilinçlenmede etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

( )Evet, çünkü.....

( )Hayır, çünkü.....

17. Mesleki dernek\derneklerden beklentileriniz nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....

EK-3. ETİK KURUL ONAY FORMU

Sağlık Bilimleri Fakültesi ETİK KURUL SONUÇ FORMU

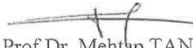
Sayı: 07

Tarih: 10.03.2015

Araştırmanın Adı: “Erzurum’da Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları ve Etkileyen Faktörler”

Araştırmanın Yürütülmesi Uygundur (X)
Düzenlemeler Yapıldıktan Sonra Yürütülmesi Uygundur ( )
Araştırmanın Yürütülmesi Uygun Değildir ( )

Açıklamalar (Uygun değil ya da düzeltme gerekiyorsa): Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu’nun 10.03.2015 tarihinde yapılan toplantısında “Erzurum’da Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları ve Etkileyen Faktörler” konulu Y.Lisans öğrencisi Şeyda MEMİŞ ve Doç.Dr.Serap ALTUNTAŞ’ın çalışması etik açıdan uygun bulunmuştur.

Prof.Dr. Mehtap TAN
Başkan

Doç. Dr. Fatma GÜDÜCÜ TÜFEKÇİ
Başkan Yrd.

Doç. Dr. Ayda ÇELEBİOĞLU
Üye

Doç. Dr. Nadiye ÖZER
Üye

Doç. Dr. Elanur YILMAZ KARABULUTLU
Sekreter/Raportör

EK-4. KURUM İZİNİ

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü

Sayı : 45361945-03/6563

Erzurum : 05.06.2015

Konu : Şeyda MEMİŞ Uygulama İzni

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İLGİ: 03.06.2015 tarih ve 302.08.01 - E. 1500002683 sayılı yazı.

İlgi sayılı yazınıza istinaden, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Şeyda MEMİŞ'in "Erzurum'da Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları ve Etkileyen Faktörler" konulu tez çalışmasını Temmuz 2015 – Şubat 2016 tarihleri arasında hastanemizde yapması başhekimliğimizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Necip BECİT

BAŞHEKİM

EK-5. KURUM İZİNİ II

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU
Erzurum Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği

SAYI : 98003106 –605/
KONU : Tez Çalışma İzni

8460

09 Haziran 2015

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
ERZURUM

İlgi : 03/06/2015 tarih ve 88179374-302.08.01-E.1500002583 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Şeyda MEMİŞ'in "Erzurumda Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açıları ve Etkileyen Faktörler" konulu tez çalışmasını Temmuz 2015-Şubat 2016 tarihleri arasında Genel Sekreterliğimize bağlı Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Nenehatun Kadın Doğum Hastanesi ve Palandöken Devlet Hastanesinde yapılması Genel Sekreterliğimizce uygun görülmüştür; Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Fazlı ERDOĞAN
Genel Sekreter

09/06/2015 Tıb. Sek : Vildan KARABIYIK
09/06/2015 Uzman : Dr. Şahin YAZICI
09/06/2015 Tıbbi Hiz. Başkanı : Uzm. Dr. Remzi ARSLAN

Hüseyin Avni Ulaş Mah. 1. Cadde No: 6 Yıldızkent – Palandöken / ERZURUM Fax No: (0442) 343 43 97
Telefon: (0442) 343 43 80 Ayrıntılı Bilgi Dr.Şahin YAZICI Dahili: 124/174

EK 6. TEZ BAŞLIĞI DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI (Tez başlığı değişikliği önerisi olanlar için) (FORM: 08)

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı : ...Seyda MEMİŞ..... Danışmanı : Doç. Dr. Serap ALTUNTAŞ
Programı (Fakülte/Y.Okul) : Hemşirelik Fak. Ortak Danışman : .....
Anabilim Dalı : Hemşirelikte Yönetim

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 23/01/2018. ve
04/06 sayılı kararıyla oluşturulan tez savunma sınavı jürisi,
"Eczacum'da Çalışan Hemşirelerin Mesleki Derneklere
Bakış Açısı ve Etkileyen Faktörler"
başlıklı yüksek lisans tezini incelemiş ve adayı 09/02/2018 tarihinde, saat 13. : 00'da tez
savunma sınavına tabi tutmuştur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ:

- Jüri raporlarının tartışılması sonucunda başarıyla savunulan tezin **KABUL EDİLMESİNE**,
 Jüri raporlarının tartışılması sonucunda, ... ay ek süre verilerek tezin **DÜZELTİLMESİNE**,
 Jüri raporlarının tartışılması sonucunda tezin **REDDİLMESİNE**,
 ancak konu ve içeriği değişmeksizin tez başlığının "Eczacum'da Çalışan
Hemşirelerin Mesleki Derneklere Bakış Açısı"
olarak düzenlenmesine,
 OY BİRLİĞİ **OY ÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

Tez Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	: <u>Yard. Doç. Dr. Arzu Kader Hormancı Seren</u>	
Üye	: <u>Doç. Dr. Serap Altuntaş</u>	
Üye	: <u>Yard. Doç. Dr. Aslı SİS Çelik</u>	
Üye	:	
Üye	:	